

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060402

DOM
2026-03-23
Stockholm

Mål nr
P 10602-25

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2025-06-27 i mål nr P 10196-24, se bilaga A

PARTER

Klagande

EnBW Gottröra Solpark AB, 559346-4992
Violinvägen 1
311 76 Falkenberg

Ombud: A.A. och K.B.Ö.

Motpart

1. Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun
Box 808
761 28 Norrtälje
2. E.C.
3. R.C.
4. K.G.
5. K.Gu.
6. T.L.
7. T.Ly.

Dok.Id 2278992

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av nätstationer på fastigheterna A och B, C, D, E och F i Norrtälje kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar punkten 2 i mark- och miljödomstolens dom och fastställer Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommuns beslut den 13 maj 2024 (dnr BoM 2024-000785) att ge bygglov för nybyggnad av sex nätstationer på fastigheterna A och B, C, D, E och F i Norrtälje kommun.

BAKGRUND

EnBW Gottröra Solpark AB (bolaget) avser att uppföra en solcellspark och har anmält verksamheten för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken hos länsstyrelsen, som inte hade något att erinra mot anläggandet av solcellsparken.

Bolaget har därefter fått bygglov för att uppföra sex nätstationer i solcellsparken. Bygglovets har upphävts av mark- och miljödomstolen på den grunden att det inte visats att det behov som nätstationerna ska tillgodose inte kan tillgodoses genom att annan mark än brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk. Mark- och miljödomstolens dom har nu överklagats till Mark- och miljööverdomstolen av bolaget.

Utsnitt från lokaliseringsutredningen. De blå linjerna illustrerar solcellerna och den cerisefärgade linjen visar den avsedda servicevägen. De små rektanglarna längs servicevägen – markerade i svart och rött – illustrerar den ungefärliga placeringen av de sökta nätstationerna.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom under punkten 2 och fastställa nämndens beslut att ge bygglov. I andra hand har bolaget yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva punkten 2 i mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet till mark- och miljödomstolen för förnyad prövning.

Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun har medgett att bygglov ges.

E.C., R.C., K.G., K.Gu., T.L. och T.Ly. (C. m.fl.) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom. Om bygglov medges bör det villkoras med krav på fullständig återställning av marken (inklusive borttag av fundament/pålar, fyllnads- massor och återställning av dränering och matjord) vid verksamhetens upphörande samt krav på ekonomisk säkerhet (bankgaranti) som säkerställer finansieringen av återställningen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört bl.a. följande.

Uppförandet av solcellsparken har anmälts för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, varvid länsstyrelsen meddelade ett yttrande den 2 november 2021. Länsstyrelsen uppgav att den inte hade något att erinra mot uppförandet ur naturvårdssynpunkt. Samrådsbeslutet har inte ändrats och har därmed fått laga kraft, i den mening ett samrådsbeslut faktiskt kan göra det. Samrådsförfarandet mynnar inte ut i ett regelrätt tillstånd för verksamhetsutövaren att bedriva sin verksamhet. Det går dock inte bortse från att solcellsparkens lokalisering bedöms i samband med förfarandet. Det innebär inte heller att samrådsprocessen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken saknar materiell betydelse i bygglovsprövningen. Följden av samrådsbeslutet, där bolaget genom solcellsparken ianspråktar jordbruksmark, är att markanvändningen ändras och rationellt jordbruk inte längre kan bedrivas på platsen. Jordbruksmarken har därmed i

sin helhet ianspråktagits av solcellsparken på ett sådant sätt att den tas varaktigt ur sin produktion, varför nätstationerna inte kan ta samma mark ur varaktig produktion, och de ianspråktar alltså inte brukningsvärd jordbruksmark. De upptar dessutom ett till ytan så begränsat område att det inte är fråga om något ianspråktagande alls.

Att det är fråga om bygglov för nätstationer inom ett område för en solcellspark vars lokalisering inte har ifrågasatts vid ett samråd är också en omständighet som måste få betydelse för vilken omfattning en lokaliseringsutredning ska ha i en separat bygglovsprövning. Eftersom nätstationerna är en nödvändig del av solcellsparken behöver de anläggas i anslutning till parken. Solcellsparken utgör den geografiska avgränsningen för området där nätstationerna ska placeras. Placeringen styrs av hur den befintliga infrastrukturen kan nyttjas i högsta möjliga grad och av minimal påverkan på den direkta omgivningen. Lokaliseringen är tillräckligt utredd genom lokaliseringsutredningen.

Även solcellsparkens eventuella påverkan på kulturmiljövärden har bedömts och godkänts genom samrådsförfarandet. Det finns ingen anledning att tro att nätstationerna i sig skulle medföra någon annan påverkan på omgivningen än solcellsparken. Nämnden har också i sitt bygglovsbeslut konstaterat att de inte riskerar att skada riksintresset för kulturmiljövård på platsen. Placeringen påverkar inte heller sikt- och ljusförhållanden eller skapar någon störning i form av buller eller liknande. Åtgärden utgör därför inte en betydande olägenhet för grannarna. Vad som har anförts om naturliv, översvämningsrisk, brandrisk m.m. utgör inte heller hinder för bygglov.

C. m.fl. har anfört i huvudsak följande. Länsstyrelsens samrådsyttrande befriar inte från en efterföljande prövning enligt 3 kap. miljöbalken, vilket uttryckligen framgår av yttrandet. Projektområdet utgör jordbruksmark och bolagets lokaliseringsutredning bekräftar att den är brukningsvärd. Projektområdet ligger även i ett kultur-historiskt värdefullt odlingslandskap som ingår i ett riksintresse. En storskalig solcells-park medför en markant förändring av landskapsbilden och det saknas en fullständig kulturmiljöanalys som visar att påverkan inte blir påtaglig. Det finns vidare ca 45 rödlistade fågelarter i området Johannesberg – Gottröra ängar och artskyddet har inte beaktats vid samrådsförfarandet. Lokaliseringen är också olämplig utifrån att området

översvämmas regelbundet. Lokaliseringsutredningen med redovisade alternativ är otillräcklig. Bygglov bör inte beviljas förrän bolaget gett in en fördjupad lokalisering-utredning som redovisar minst två realistiska alternativ utanför brukningsvärd jordbruksmark samt en platsspecifik geoteknisk/hydrologisk utredning som visar framkomlighet året runt utan påtaglig miljöpåverkan, en fullständig kulturmiljöanalys utifrån områdets status som riksintresse samt en artinventering och utredning av påverkan på rödlistade fågelarter.

K.G. och **K.Gu.** har även uppgett att deras utsikt påtagligt kommer att påverkas och att värdet på deras fastighet kommer att minska.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Målet gäller bygglov för nybyggnad av sex nätstationer i en solcellspark på brukningsvärd jordbruksmark. Enligt 2 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska bl.a. bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. miljöbalken beaktas vid bygglovsprövningen. Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Frågan om det är förenligt med 3 kap. 4 § miljöbalken att ta jordbruksmarken i anspråk för att anlägga solcellsparken, som nätstationerna utgör en del av, har bedömts av länsstyrelsen inom ramen för ett samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Frågan är vilken betydelse som länsstyrelsens bedömning i samrådet har vid prövningen av bolagets ansökan om bygglov för nätstationerna.

Av förarbetena till den äldre plan- och bygglagen (1987:10) framgår att det är viktigt att tillståndsfrågor som berör flera lagstiftningsområden i görligaste mån samordnas samtidigt som det konstateras att det i åtskilliga fall inte är möjligt att undvika dubbelprövning. Vidare anges bl.a. följande. Många verksamheter vilkas tillåtlighet ska prövas enligt någon speciallag kräver också att byggnader eller andra anläggningar ska prövas enligt PBL. Bygglovsprövningen rymmer ofta även andra aspekter än de

som specialmyndigheter har att beakta, men i speciella fall kan aspekter som ska beaktas vid tillståndsgivningen enligt en speciallag och lovgivning enligt PBL vara tämligen lika. Utgången i specialärendet måste då tillmätas stor betydelse vid prövningen enligt PBL. (Se prop. 1985/86:1 s. 450 och 452–454, jfr även Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 april 2025 i mål nr P 8064-24, där ett förbud att uppföra en solcellsanläggning efter samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken var en omständighet som beaktades när en ansökan om bygglov för bl.a. transformatorstationer nekades.)

Det är samma rättsliga reglering som tillämpas i samrådsförfarandet enligt miljöbalken och bygglovsprövningen enligt PBL, såvitt gäller frågan om jordbruksmarken får tas i anspråk för ett nytt ändamål. Prövningen i samrådsförfarandet har omfattat hela parken medan bygglovsprövningen endast omfattar nätstationerna, eftersom solcellsparken i övrigt inte omfattas av krav på bygglov. Det finns således inte några aspekter av jordbruksmarkens ianspråktagande att beakta i bygglovsprövningen som inte redan ska ha beaktats i samrådsförfarandet. Förhållandena är därmed sådana att länsstyrelsens prövning av frågan om jordbruksmarkens ianspråktagande för ett nytt ändamål i samrådsförfarandet ska tillmätas stor betydelse i bygglovsprövningen. Att utgången av samrådsförfarandet ska tillmätas betydelse i bygglovsprövningen innebär inte att det i den senare prövningen ska anses att jordbruksmarken tagits ur produktion eller att markanvändningen ändrats. Det innebär också att det i bygglovsprövningen är möjligt att göra en annan bedömning, t.ex. om det framkommer nya eller ändrade uppgifter.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att i samrådsförfarandet har solcellsparken i sin helhet bedömts tillgodose ett väsentligt samhällsintresse, som inte kan tillgodoses genom att annan mark än jordbruksmark tas i anspråk. Nätstationerna är en nödvändig del av solcellsparken och ska placeras inom parken, mellan solcellspanelerna. Lokaliseringen innebär att vare sig ytterligare brukningsvärd jordbruksmark eller annan mark tas i anspråk, utöver vad som redan bedömts av länsstyrelsen i samrådet. Det har inte framkommit att den lokaliseringsutredning som legat till grund för länsstyrelsens bedömning har haft sådana brister att utredningen inte skulle kunna godtas. Mark- och miljööverdomstolen anser att det inte heller i övrigt har framkommit

några skäl för att göra en annan bedömning än den länsstyrelsen gjort i samrådsförfarandet i frågan om jordbruksmarken får tas i anspråk för det avsedda ändamålet. Att nätstationerna tar i anspråk brukningsvärd jordbruksmark utgör således inte något hinder mot att bevilja bygglov.

Mark- och miljödomstolen har i sin bedömning även beaktat att det aktuella området ligger inom ett område som är av riksintresse för kulturmiljövården. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning kan nätstationerna inte anses påtagligt skada kulturmiljön på det sätt som avses i 3 kap. 6 § miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer således att det sökta bygglovet för nätstationerna är förenligt med bestämmelsen om god hushållning i 2 kap. 2 § PBL. Det finns därför inte skäl att upphäva bygglovet på denna grund.

C. m.fl. har även haft andra invändningar mot bolagets ansökan om bygglov utifrån allmänna intressen. Invändningarna har dock genomgående handlat om den påverkan som solcellsparken i sin helhet kan ha på omgivningen. Av utredningen i målet har det inte framkommit att nätstationerna i sig skulle ha någon påverkan på de allmänna intressen som C. m.fl. åberopat.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer vidare i likhet med länsstyrelsen att nätstationerna inte kan medföra någon betydande olägenhet för C. m.fl., eftersom de är av begränsad omfattning och därmed endast torde medföra en begränsad omgivningspåverkan.

Sådana villkor om krav på återställning och ekonomisk säkerhet som C. m.fl. har anfört att ett bygglov bör förenas med kan inte prövas inom ramen för plan- och bygglagen och därmed inte heller i detta mål.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer således att det finns förutsättningar att meddela bygglov i enlighet med ansökan. Det innebär att mark- och miljödomstolens dom ska ändras och att nämndens beslut ska fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Fredrik Ludwigs, tekniska rådet Johan Hjalmarsson samt hovrättsråden Katarina Welin och Helen Blomberg, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Eva Eriksson.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2025-06-27
meddelad i Nacka

Målnummer
P 10196-24

PARTER

Klagande

1. E.C.
2. R.C.
3. K.G.
4. K.Gu.
5. T.L.
6. T.Ly.
7. A.L.

Motparter

1. Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun
Box 808, 761 28 Norrtälje

2. Gottröra Solpark AB
Malmbyvägen 10, 645 47 Strängnäs

Ombud för 2: A.A.och K.B.Ö.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 28 november 2024 i ärende nr 31949-2024, se bilaga 1

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

SAKEN

Bygglov på fastigheterna A och B, C, D, E och F i Norrtälje kommun

---

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar A.L.s överklagande.
  2. Med ändring av Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut upphäver mark- och miljödomstolen Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommuns beslut den 13 maj 2024 (dnr BoM 2024-000785) och avslår ansökan om bygglov.
-

YRKANDEN M.M.

K.G. och K.Gu. (ägare till fastigheten G), T.L. och T.Ly. (ägare till fastigheten H) E.C. och R.C. (ägare till fastigheten I) och A.L. (ägare till fastigheten J) har, som får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommuns (nämndens) beslut och avslå ansökan om bygglov.

Gottröra Solpark AB (bolaget) har motsatt sig ändring.

Nämnden har beretts tillfälle att yttra sig men inte avhört.

UTVECKLING AV TALAN

K.G. och **K.Gu.** har till stöd för sin talan anfört huvudsakligen följande.

De har tidigare motsatt sig hela anläggningen, inklusive nätstationerna, men eftersom det inte går att överklaga endast solcellerna, riktar sig denna överklagan mot nätstationerna. Syftet med projektet är att uppföra en 19 hektar stor solcellsanläggning på värdefull jordbruksmark. Skulle dessa sex nätstationer uppföras, kommer solcellsanläggningen inom snar framtid kunna utökas till 40 hektar, vilket också var avsikten från början. Då kan en utökning ske utan att grannar har möjlighet att motsätta sig den.

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljö och bör inte exploateras. Stockholms län har särskilt höga kulturvärden tack vare sin skärgård, landsbygd, herrgårdsmiljöer och många fornlämningar, särskilt i den norra delen. Riksintressen är statens verktyg för att skydda områden av nationell betydelse. En solcellsanläggning av denna omfattning innebär ett påtagligt ingrepp i landskapsbilden och i riksintresseområdet för kulturmiljövården.

T.L. och **T.Ly.** har till stöd för sin talan anfört huvudsakligen följande.

De valde att bygga sin gård just för utsiktens skull. De bjuder in till sitt hem för att visa hur ängarna breder ut sig mot slottet och hur nätstationerna skulle förstöra hela landskapsbilden. Vyn från deras gård kommer att besudlas av dessa paneler. Att byta ut dagens gröna, frodiga ängar med rikt djurliv mot hårt material som inte hör hemma i landskapet är förkastligt. Vidare har inget grannhörande skett. Information har endast skickats till berörda markägare.

När solcellsparkerna uppförs riskerar inflyttningen till kommunen att minska. Panelerna kommer inte invånarna till godo utan innebär en förlust av åkermark som är av riksintresse. Marken har gett foder och räddat många djurliv. Det är resurser som behövs för att snabbt kunna ställa om och bli mer självförsörjande på bland annat djurfoder, grönsaker och spannmål. Hänsyn måste även tas till strandskyddet. Det finns flera andra platser, som stora hustak, parkeringar, nedlagda flygplatser, deponier och redan förgiftade ytor, där solpaneler inte påverkar landskapsbilden eller boende på samma sätt.

E.C., R.C. och **A.L.** har till stöd för sin talan framfört huvudsakligen följande.

Även om bygglovet formellt avser nätstationer, är det tydligt att dessa är avsedda att möjliggöra drift av en industriell solcellspark i området. Det innebär en omfattande förändring av ett kulturlandskap av riksintresse och innebär att produktiv jordbruksmark samt viktiga våtmarker för vilt, insekter och fågelliv tas i anspråk. Detta kan inte ses som en lämplig markanvändning med tanke på de negativa konsekvenserna.

Bygglovsansökan rör jordbruksmark som bör bevaras för att trygga Sveriges framtida livsmedelsförsörjning. Trots detta har bolaget inte presenterat några

alternativ som skulle minska påverkan på jordbruk, det kulturhistoriska landskapet eller områdets ekologiska värden.

Området är dessutom utpekad som ett riksintresse av nationell betydelse, och kommunens egen kulturmiljöutredning bekräftar det höga kulturhistoriska värdet. En etablering av solcellsanläggning skulle allvarligt skada både landskapsbilden och historiska värden.

Området hyser stora naturvärden. Här häckar arter som bl.a. storspov, trana, jorduggla, tofsvipa, raphöns, vaktel, kornknarr och fasan. Det är även jaktmarker för rovfåglar som fjällvråk, ormvråk, tornfalk. Dessutom mellanlandar tusentals flyttfåglar i området. Det finns flera rödlistade fågel- och växtarter i området. Någon utredning kring hur den säsongsbetonade våtmarken påverkas saknas.

Området är sedan många år tillbaka ett välbesökt område av rådjur. De planerade staketen kring nätstationerna skulle innebära en stor begränsning för djuren som betar och föder sina kid inom området. Dessutom riskerar projektet påverka friluftslivet negativt, något som bolaget inte heller har redogjort för i en konsekvensutredning.

Bolaget har vidare inte presenterat någon konsekvensutredning vad gäller påverkan på våtmarker, fågel- och djurliv eller friluftsliv. Inte heller har bolaget adresserat de möjliga negativa effekterna av elektromagnetisk strålning på hälsa, kommunikation och djurliv eller påverkan på flygtrafiken. Det finns också risk för bristande elsäkerhet, översvämning, brandrisk och säkerhet. Det finns därtill en risk, för det fall bolaget går i konkurs, att återställningskostnaderna för markanvändningen inte kommer kunna täckas. Dessa brister innebär att bygglovets inte bör beviljas.

R.C. har därutöver särskilt framhållit att artdatabanken visar att det förekommer flera rödlistade fågelarter och växter i området.

A.L. har därutöver framfört följande. Hon är nyinflyttad och äger sedan den 17 juni 2024 fastigheten J som är direkt gränsande till den planerade anläggningen och transformatorstationerna i fråga. Hon uppmärksammades inte på denna etablering förrän i mitten av december 2024 av grannar.

Bolaget har anfört huvudsakligen följande. De planerade transformatorstationerna ska uppföras inom en solcellspark som godkänts av länsstyrelsen i beslut efter samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsens beslut efter samråd har vunnit laga kraft (länsstyrelsens yttrande den 2 november 2021, dnr 525-67032-2021).. Markanvändningen på platsen har alltså ändrats och rationellt jordbruk kan inte bedrivas där. Jordbruksmarken i fråga är följaktligen inte brukningsvärd sådan. Hushållningsbestämmelsen i 3 kap. 4 § miljöbalken utgör således inget hinder för den sökta åtgärden.

Under alla förhållanden tillgodoser transformatorstationerna ett väsentligt samhällsintresse i form av förnybar energi, detta behov kan inte tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Detta framgår också av den lokaliseringsutredning som bolaget gett in i målet.

Vidare är prövningsramen för bygglovsärendet begränsad till att omfatta åtgärden att uppföra transformatorstationer. Solcellsparkens uppförande är således inte föremål för prövningen. Dessutom har solcellsparken redan prövats vid samråd.

Uppförandet av transformatorstationerna riskerar inte att skada naturvärden, riksintressen eller naturliv på platsen och åtgärden är i övrigt lämplig. Detta, dels mot den bakgrund att solcellsparken godtagits vid samrådsförfarandet, dels utifrån den begränsade påverkan som transformatorstationerna i sig kommer att medföra i omgivningen. Platsen omfattas inte heller av strandskydd eller något

annat områdesskydd. I övrigt finns inte heller några hinder mot uppförandet av transformatorstationerna och förutsättningar föreligger därmed för att bevilja bygglov.

Bolaget, E.C., R.C. och A.L. har gett in viss skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår, utöver vad som anges nedan, av länsstyrelsens beslut.

Klagorätt

Rätt att överklaga ett beslut har den som beslutet angår, om beslutet har gått denne emot, 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL och 42 § förvaltningslagen (2017:900). Klagorätt förutsätter vidare att överklagande har skett hos den första instans där parten har haft möjlighet att klaga (jfr RÅ 2002 ref. 58).

Av handlingarna i målet framgår det inte att A.L. har överklagat nämndens beslut till länsstyrelsen. Av det skälet och eftersom redan nämndens beslut måste anses ha gått henne emot, har hon inte rätt att först vid mark- och miljödomstolen träda in i processen. Detta gäller oaktat att A.L. inflyttade efter nämndens beslut (se härom RÅ 1995 ref 50, RÅ 2002 ref. 58 och NJA 2007 s. 786). A.L.s överklagande ska därför avvisas.

Syn

Mark- och miljödomstolen uppfattar inte att T.L. och T.Ly. har framställt någon formell begäran om syn. Domstolen konstaterar ändock upplysningsvis att syn på stället enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska hållas om det behövs. Av förarbetena framgår att

bedömningen av om syn behöver hållas får utgå från målets beskaffenhet och de utredningsåtgärder som vidtagits i målet i övrigt (se prop. 2009/10:215 s. 204). Med hänsyn till vad som ska prövas i målet och den utredning som redan finns tillgänglig bedömer domstolen att syn på stället inte behövs.

Handläggningen i underinstanserna

Domstolen finner inte att underinstanserna brustit i sin handläggning. Det finns därför inte skäl att på denna grund avslå ansökan om bygglov eller i övrigt undanröja något beslut på denna grund.

Bedömning i sak

Tillämpliga bestämmelser

I den prövning som nu ska göras i fråga om bygglov gäller, såvitt inledningsvis är aktuellt, följande. För bygglov utanför detaljplanelagt område ska en lokaliseringsprövning ske enligt de utgångspunkter som framgår av 2 kap. 2 § PBL (se även prop. 2009/10:170 s. 413). Av bestämmelsen följer att prövningen ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1–8 §§ miljöbalken ska härvid tillämpas. Av 3 kap. 4 § andra stycket miljöbalken framgår att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Enligt 3 kap. 6 § andra stycket samma balk ska områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet skyddas mot åtgärder som

kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Vidare ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt bland annat med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan (2 kap. 6 § första stycket 1 PBL). Bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden ska skyddas (2 kap. 6 § PBL andra stycket).

Brukningsvärd jordbruksmark

Bolaget har gjort gällande att förutsättningarna för att bedriva jordbruk på platsen ändrats genom att solcellsparken godkänts av länsstyrelsen genom ett lagakraftvunnet beslut i ett samrådsförfarande enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Denna omständighet innebär, enligt bolaget, att jordbruksmarken inte längre är att betrakta som brukningsvärd.

Mark- och miljödomstolen gör i denna del följande överväganden.

Domstolen konstaterar att samrådsregeln i 12 kap. 6 § miljöbalken är avsedd att fungera som ett förebyggande och lättillgängligt medel för samrådsmyndigheten att kontrollera, styra och eventuellt hindra miljöstörande verksamheter (prop. 1997/98:45, Del 1, s. 382). Att myndigheten har godtagit verksamheten och lokaliseringen vid ett samråd innebär dock inte att verksamhetsutövaren har fått ett tillstånd som är skyddat mot senare ingripanden. Att en åtgärd tidigare varit föremål för samråd i enlighet med 12 kap. 6 § miljöbalken innebär alltså inte att lokaliseringen inte kan komma att ifrågasättas senare (se MÖD M 5405-18). Detta gäller även vid en prövning enligt 3 kap. 4 § miljöbalken inom ramen för ett bygglovsärende av en åtgärd som varit föremål för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Att länsstyrelsen med anledning av samrådet inte funnit skäl att ingripa mot planerna på att etablera solcellsparken innebär således inget bindande ställningstagande för domstolen vid den prövning som nu ska ske. Detta innebär sammantaget att

länsstyrelsens ställningstagande inte, i sin tur, påverkar domstolens ställningstagande i fråga om jordens brukningsvärdhet inom ramen för aktuellt ärende. Solcellsparkens etablering på den aktuella platsen omfattas inte heller i övrigt av något tillstånd eller annat bindande besked som ger bolaget en garanterad rätt till etablering.

Mot denna bakgrund, samt eftersom bolaget inte i övrigt invänt mot att marken i fråga skulle vara brukningsvärd, instämmer domstolen i underinstansernas bedömning att marken i fråga är att betrakta som brukningsvärd.

Ianspråktagande av jordbruksmark

Etablerandet av transformatorstationer innebär enligt domstolen att jordbruksmarken där de uppförs tas i anspråk, eftersom den därmed inte kan brukas. Det är inte fråga om något tidsbegränsat bygglov och åtgärderna kan inte heller på annan grund anses vara av sådan tillfällig natur att de av den anledningen inte skulle träffas av bestämmelsen i 3 kap. 4 § miljöbalken. Transformatorstationernas placering på den berörda åkermarken förhindrar rationellt brukande av större yta än enbart den markyta som de ska stå på. Även om transformatorstationernas avtryck på marken är begränsat, innebär de således indirekt att en betydande yta jordbruksmark påverkas på så sätt att den inte längre kan brukas rationellt. Åtgärderna måste alltså prövas mot förbudet i 3 kap. 4 § miljöbalken.

Väsentligt samhällsintresse

Fråga är då om de aktuella åtgärderna kan anses tillgodose ett väsentligt samhällsintresse. Transformatorstationerna utgör nödvändiga delar av en planerad anläggning för produktion av förnybar energi. Denna ska kopplas till elnätet och kan, med hänsyn till sin produktionskapacitet, anses tillgodose ett väsentligt samhällsintresse (jfr t.ex. Mark- och miljööverdomstolens domar den 22 november 2022 i mål nr M 1026-22 och M 15064-21).

Lokaliseringsprövning

Då det är fråga om ett väsentligt samhällsintresse kan åtgärderna vara tillåtliga om bolaget visar att behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk som inte är brukningsvärd jordbruksmark. Med ”tillfredställande” avses enligt förarbetena att den alternativa lokaliseringen av anläggningen ska vara fullt godtagbar från samhällsbyggnadssynpunkt. Den alternativa lokaliseringen ska vara tekniskt och funktionellt lämplig samt ekonomiskt rimlig. En exploatör som vill ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk kan därför behöva genomföra en utredning som visar att det inte finns annan mark som är bättre lämpad för ändamålet. Hur omfattande en lokaliseringstudie ska vara beror på omständigheterna i det enskilda fallet, däribland vad som ska anläggas (se ovan nämnda praxis).

Bolaget har i mark- och miljödomstolen anfört att lokaliseringen av transformatorstationerna är knutna till solcellsparkens lokalisering. Som domstolen funnit ovan är alltså ärendet om anmälan för samråd och ärendet om bygglov fristående från varandra.

Bolaget har gett in en lokaliseringstudie av vilken framgår att två ytterligare lokaliseringar, utöver huvudalternativet, inom arrendområdet undersökts. Av utredningen framgår att aktuellt huvudalternativ innebär att transformatorstationerna placeras centralt inom parken. Vidare framgår att en alternativ utformning vore att placera transformatorstationerna i östra utkanten av projektområdet, vid sidan av panelraderna. Detta alternativ hade emellertid ökat markanspråket genom ökad schaktning för inkoppling av panelborden. Ett annat alternativ är att placera transformatorstationerna i ett skogsområde vid intilliggande golfbana. Vid detta utformningsalternativ behöver ingen jordbruksmark tas i anspråk förutom viss kabeldragning. Kablaget skulle emellertid behöva tryckas under ett vattendrag. De alternativa lokaliseringarna som utretts har av bolaget bedömts vara sämre bl.a. med avseende på

naturmiljö, friluftsliv, landskapsbild och planer. Aktuellt alternativ är också det enda av områdena där bolaget har kunnat reservera effekt för uppkoppling av 10 MW AC.

Enligt domstolens bedömning är det som bolaget anfört i denna del – bl.a. att den aktuella lokaliseringen är den enda inom arrendeområdet som bolaget kunnat reservera önskvärd effekt för – inte tillräckligt. Det kan följaktligen på föreliggande underlag inte uteslutas att det finns andra platser, med motsvarande förutsättningar, eller där sådana förutsättningar kan tillskapas genom rimliga åtgärder. Mark- och miljödomstolen finner alltså att bolaget inte har visat att det behov som anläggningen ska tillgodose inte skulle kunna tillgodoses, på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt, genom att annan mark tas i anspråk. Domstolen har vid denna bedömning också beaktat att det aktuella området ligger inom riksintresse.

Mark- och miljödomstolens bedömningar innebär sammantaget att det sökta bygglov, mot nu redogjord bakgrund, inte är förenligt med bestämmelsen om god hushållning i 2 kap. 2 § PBL. Därmed föreligger hinder mot att bevilja ansökt bygglov. Underinstansernas beslut ska därför ändras och bolagets ansökan avslås.

Vid denna bedömning saknas skäl att pröva de ytterligare invändningar som klagandena fört fram.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 18 juli 2025.

Jens Ödman

Malin Danielsson